

bijlage 1 analyse programma ASIS

Deze bijlage geeft een overzicht van de zaken die de rekenkamer bij het doornemen van het programma Armoede, schulden, inburgering en samenleving (hierna: programma ASIS) zijn opgevallen. De bijlage is opgedeeld in vier paragrafen: één paragraaf voor iedere w-vraag.

1-1 wat willen we bereiken?

Het programma ASIS omvat drie doelbomen. In deze doelbomen zijn de doelen algemeen geformuleerd. In de achterliggende plannen wordt dit doel concreter wordt gemaakt. Per doelenboom gaat het om de volgende beleidskaders:

- minder armoede en schulden
 - Beleidskader armoede en schulden 2023-2026¹
- verbeteren taalbeheersing
 - Beleidskader basisvaardigheden 2023-2026²
 - Rotterdamse aanpak inburgering³
- een inclusieve samenleving
 - Actieplan samenleven in één stad 2024-2027⁴

Het is niet duidelijk waarom doelstellingen in de doelenbomen ontbreken.

- In het Beleidskader armoede en schulden zijn in totaal tien doelen opgenomen.⁵ In de begroting 2026 zijn drie ambities uit het beleidskader opgenomen. Deze ambities, omvatten niet alle tien doelen. Specifiek ontbreken onder meer doelen voor het verminderen van het aantal kinderen in armoede en het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers.
- Bij de doelenboom 'verbeteren taalbeheersing' geldt het beleidskader Rotterdam vaardig verder. Dat heeft een visie, 'een stevige basis vergroot je wereld' en een missie, 'We bieden de mogelijkheid aan volwassen (18+) Rotterdammers om de basisvaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden te leren'.⁶ Er zijn alleen doelen opgenomen over het aantal te bereiken gestarte trajecten basisvaardigheden (25.000 in de collegeperiode) en de klanttevredenheid van deelnemers aan deze trajecten (80%).

Doelen zijn abstract en niet concreet geformuleerd.

- In de doelenboom 'een inclusieve samenleving' is een doel opgenomen met betrekking tot inburgering, namelijk: 'Rotterdamse inburgeraars participeren maximaal in de samenleving en beheersen zo snel mogelijk de Nederlandse taal'.⁷ Het is onduidelijk wat deze doelstelling concreet betekent en wanneer deze behaald is. Dit geldt ook voor het doel met betrekking tot samenleven.

¹ Gemeente Rotterdam, *Rotterdam voor iedereen: Samen sterk tegen armoede en schulden*, 23bb004631, juni 2023. ([link](#))

² Gemeente Rotterdam, *Rotterdam vaardig verder*, 22bb007748, februari 2023. ([link](#))

³ Gemeente Rotterdam, *Rotterdamse Aanpak Inburgering*, 23bb004014, september 2023. ([link](#))

⁴ Gemeente Rotterdam, *Samenleven in één stad*, 23bb004087, oktober 2023. ([link](#))

⁵ Gemeente Rotterdam, *Rotterdam voor iedereen*, p. 5-6.

⁶ Gemeente Rotterdam, *Rotterdam vaardig verder*, p. 7.

⁷ Begroting 2026, p. 71. ([link](#))

Prestatie-indicatoren om doelen te meten kennen beperkingen.

- Een van de doelen is “In deze collegeperiode vergroten we de instroom in de schuldhulpverlening door in totaal 15.750 intakes af te nemen en pakken we schulden aan door in totaal 8200 schuldregelingen te starten.”⁸ Deze prestatie-indicator geeft geen informatie over het succes van de schuldhulpverlening, omdat niet het aantal succesvol afgeronde schuldregelingen of trajecten meet.
- Voor de beoordeling van de doelenboom ‘verbeteren taalbeheersing’ kijkt de gemeente naar de gestarte trajecten basisvaardigheden. De gemeente stelt dat de realisatie hiervan op koers ligt, maar het is onduidelijk hoeveel trajecten er worden afgerond en of deze hebben geresulteerd in een betere taalbeheersing.
- In de doelenboom ‘verbeteren taalbeheersing’ is het onduidelijk wat het percentage klanttevredenheid precies meet. Een hoog percentage klanttevredenheid zegt niet per se iets over een verbetering van de basisvaardigheden.
- Voor de doelenboom ‘een inclusieve samenleving’ worden in het actieplan Samenleven in één stad de concrete acties beschreven om discriminatie te bestrijden. De gemeente meet voor dit doel echter het bijstandsvolume van statushouders, waarbij niet wordt uitgelegd waarom dit een relevante factor is.
- Data uit de Omnibusenquête, een jaarlijkse enquête van OBI, het Wijkprofiel en de discriminatiemonitor wordt gebruikt om te meten in hoeverre doelstellingen worden bereikt. Op basis van de toelichting in de begroting is onduidelijk in hoeverre deze data representatief zijn voor de gehele stad.

1-2 wat gaan we daarvoor doen?

Uit de toelichting valt onvoldoende op te maken hoe de inzet in 2026 verandert.

- Acties om het doel ‘minder armoede en schulden’ te bereiken hebben betrekking op 2025. Er wordt in de Begroting 2026 niet direct gesproken over specifieke acties voor 2026.
- Uit de toelichting van derde doelenboom ‘een inclusieve samenleving’ valt niet op te maken welke acties de gemeente in 2026 extra gaat uitvoeren ten opzichte van 2025.

1-3 wie is daarbij betrokken?

In hoeverre betrokken partijen nodig zijn om de doelen te bereiken is onduidelijk.

- De gemeente kent binnen het programma ASIS geen verbonden partijen.
- Binnen het programma ASIS wordt alléén benoemt dat de gemeente samenwerkt met welzijnsorganisaties, scholen, informele wijkorganisaties, werkgevers en bewindvoerderskantoren voor vroegsignalering van schulden. Ook meet één prestatie-indicator dat 424 partners zijn aangesloten bij het gemeentelijk convenant vroegsignalering.

⁸ Begroting 2026, p. 96 ([link](#)).

1-4 wat mag het kosten?

De programmalasten nemen meerjarig af, maar het is onduidelijk wat de gemeente minder gaat doen.

- De lasten dalen vanaf 2027 aanzienlijk meer dan de baten (zie Tabel b1). In 2027 dalen de lasten ten opzichte van 2026 met ruim € 69 mln., terwijl de baten dalen met € 46 mln. Dit geeft een positief effect op het programmasaldo van € 23 mln. Het is op basis van de toelichting niet duidelijk of dit alleen volgt uit het wegvallen van lasten voor de ROOO en de noodopvang asielzoekers, of dat de gemeente ook aan andere zaken minder lasten heeft.
- De post 'overige verrekeningen' daalt van 2026 op 2027 met € 10 mln.⁹ Wat hier de oorzaak van is kan de rekenkamer niet achterhalen.

Tabel b1: baten en lasten(ex reserves) programma ASIS (in € mln.)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
baten	106,5	76,9	68,9	22,5	22,5	22,5
lasten	224,2	206,9	205,6	136,2	134,0	132,7
saldo	-117,8	-130,0	-136,74	-113,7	-111,5	-110,2

Bron: Begroting 2026, p. 77. ([link](#))

Reserves worden niet volledig benut, maar vallen ook niet vrij in de toekomst.

- In totaal blijft er ruim € 4,2 mln. over in de bestemmingsreserves na hun einddatum (zie Tabel b2). In de Kadernota reserves en voorzieningen Rotterdam 2025 staat dat het college voor opheffing van een bestemmingsreserve een voorstel doet in de eerstvolgende begroting, herziening of de jaarstukken zodra het doel naar inzicht van het college is gerealiseerd.¹⁰

Tabel b2: bestemmingsreserves ASIS (in € mln.)

bestemmingsreserve	resterend bedrag	einddatum
armoedebeleid	3,6	31 december 2028
armoedefonds	0,4	31 december 2026
bijzonder bijstand	0,1	31 december 2026
gemeentelijke schuldenbeleid	0,0	31 december 2027
totaal	4,2	

Noot: Door afrondingsverschillen tellen de in de tabel opgenomen resterende bedragen van de bestemmingsreserves niet op tot het totaal.

⁹ Deze post overige verrekeningen bestaat uit vier onderliggende posten: 1. toerekening overheadkosten direct verbonden aan grote investeringsprojecten; 2. activering van lasten (bijvoorbeeld met betrekking tot een bouwgrondexploitatie); 3. overboeken van activa vanuit de balans naar de exploitatie; of 4. mutaties activa en passiva die niet het gevolg zijn van een economische transactie. Zie: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Iv3 – Informatievoorschrift Gemeenten en Gemeenschappelijke regelingen* (Den Haag, 2025), p. 82-83. ([link](#))

¹⁰ Gemeente Rotterdam, *Kadernota reserves en voorzieningen 2025*, 25bb005618, oktober 2025. ([link](#))

bijlage 2 analyse programma Beheer van de stad

Deze bijlage geeft een overzicht van de zaken die de rekenkamer bij het doornemen van het programma Beheer van de stad zijn opgevallen. De bijlage is opgedeeld in vier paragrafen: één paragraaf voor iedere w-vraag.

2-1 wat willen we bereiken?

Het programma Beheer van de stad omvat drie doelenbomen. Daarin zijn de hoofddoelstellingen algemeen geformuleerd. In de achterliggende plannen wordt dit doel concreter gemaakt. Per doelenboom betreft dit de volgende plannen:

- Schone en circulaire stad
 - o Grondstoffennota 2023-2026¹¹
 - o Rotterdam circulair programma 2023-2026¹²
 - o Nota samen schoon 2023-2026¹³
 - o Nota dierenwelzijn 2023-2026¹⁴
- Veilige en beschikbare buitenruimte
 - o Nota vervangingsinvesteringen 2021-2071
 - o Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025¹⁵
 - o Nota onderhoud kapitaalgoederen 2023-2027¹⁶
- Prettige leefomgeving
 - o Deze doelenboom verwijst niet naar achterliggende plannen

Niet alle doelstellingen zijn op basis van de begroting herleidbaar.

- Niet alle doelstellingen verwijzen naar een bron. Voor één doelstelling is op basis van de begroting niet duidelijk waar deze is vastgesteld. Dit betreft het doel om per 2030 het gemeentelijk wagenpark emissieloos te laten zijn.
- Voor één doelstelling wordt naar de verkeerde bron verwezen. Het maximum van 240 kilo huishoudelijk restafval per inwoner is namelijk niet in de Grondstoffennota 2023-2026, maar in een latere collegebrief vastgesteld.¹⁷
- De externe website waar naar wordt gelinkt voor de nota vervangingsinvesteringen 2021-2071 is niet beschikbaar.

¹¹ Gemeente Rotterdam, *Grondstoffennota 2023-2026*, 22b06799, november 2022. ([link](#))

¹² Gemeente Rotterdam, *Rotterdam circulair programma 2023-2026*, 23bb007418. ([link](#))

¹³ Gemeente Rotterdam, *Nota samen schoonR*, 23bb002666. ([link](#))

¹⁴ Gemeente Rotterdam, *Nota dierenwelzijn*, 23bb008374. ([link](#))

¹⁵ Gemeente Rotterdam, *Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025*. ([link](#))

¹⁶ Gemeente Rotterdam, *Nota onderhoud kapitaalgoederen 2023-2027*, 23bb008037. ([link](#))

¹⁷ College van B&W, "Een target waar je je best voor moet doen" gemeenteraad Rotterdam (Collegebrief, 23bb005285, 22 augustus 2023). ([link](#))

Het is niet duidelijk waarom doelstellingen in de doelenbomen ontbreken.

- In de bestuurlijke hoofdlijnen wordt een herziening van het kader 'Rotterdams weerwoord' besproken. De doelen uit dit kader zijn niet in het programma Beheer van de stad opgenomen.
- De doelstelling om het restafval van bedrijven te verminderen komt niet terug.¹⁸
- De doelstelling van 20% vermindering van het zwerfafval ontbreekt.¹⁹
- Doelstellingen uit het Gemeentelijk rioleringsplan zijn breder dan alleen het tijdig uitvoeren van (vervangings-)onderhoud.²⁰

Prestatie-indicatoren om doelen te meten kennen beperkingen.

- Het doel om in 2050 een afvalvrije en grondstofvrije stad te zijn, wordt nog niet gemeten. De wethouder heeft de raad in februari 2024 geïnformeerd dat er (nog) geen geschikte methode voor grondstoffengebruik beschikbaar is en aangegeven naar de best bruikbare methode voor monitoring te zoeken.²¹ Dit wordt in de begroting niet verder toegelicht.
- In de doelenboom 'veilige en beschikbare buitenruimte' is de doelstelling opgenomen dat bewoners tevreden zijn over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Deze doelstelling wordt in de begroting niet gemonitord.
- Het valt niet op te maken hoe de indicator voor de beschikbaarheid van vitale infrastructuur op bruggen en tunnels is gemeten. Deze indicator lijkt alléén de Erasmusbrug te betreffen, terwijl de oorspronkelijke doelstelling in de 'nota onderhoud kapitaalgoederen' ook expliciet betrekking had op de Maastunnel.²²
- In de doelenboom 'prettige leefomgeving' is de doelstelling opgenomen voor een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met goed gespreid en toegankelijk aanbod. De indicatoren meten dit niet. Deze meten alleen of verschillende projecten (klimaatadaptieve projecten en extra geplaatste bankjes en watertaps) zijn gerealiseerd.

2-2 wat gaan we daarvoor doen?

Uit de toelichting valt onvoldoende op te maken hoe de inzet in 2026 verandert.

- Bij verwijzingen naar achterliggende plannen valt niet op te maken wat de (extra) inzet in 2026 zal zijn. Dit geldt onder meer voor de opmerking dat in de Grondstoffennota 2023-2026 maatregelen staan om inwoners te helpen afval te scheiden, de opmerking dat het Rotterdam circulair programma 2023-2026 wordt uitgevoerd en de opmerking dat acties uit de geactualiseerde Nota dierenwelzijn 2023-2026 worden uitgevoerd.
- In de acties zitten soms vergelijkingen die onvoldoende concreet zijn. Zo wil de gemeente met verhoogde inzet in de wijken van het collegetarget naastplaatsingen sneller opruimen, onder andere door integrale NietRnaast-teams in te zetten. Ook wil de gemeente meer gebruikmaken van technieken die het gedrag beïnvloeden rondom wijkcontainers (nudging). Het is onvoldoende duidelijk wat 'verhoogde inzet' of 'meer gebruikmaken' betekenen.

¹⁸ Gemeente Rotterdam, *Grondstoffennota 2023-2026*, 22b06799, november 2022. ([link](#))

¹⁹ Gemeente Rotterdam, *Nota samen schoonR*.

²⁰ Gemeente Rotterdam, *Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025*. ([link](#))

²¹ College van B&W Rotterdam, "Groeiprogramma circulair- voortgang," gemeenteraad Rotterdam (Collegebrief, 24bb000691, 14 februari 2024).

²² Gemeente Rotterdam, *Nota onderhoud kapitaalgoederen: openbare ruimte 2023-2027*, november 2023, p. 78. ([link](#))

- Het éénmalige 'schoonoffensief' dat voor 2025 is voorgesteld, wordt niet benoemd.²³ Ook wordt niet toegelicht waarom deze (extra) inzet in 2026 niet meer nodig is.
- In het programma staat dat het (vervangings-)onderhoud op basis van de vastgestelde nota's wordt uitgevoerd. In de Begroting 2026 staat óók dat de Nota vervangingsinvesteringen eens per 4 jaar wordt opgesteld. De laatste dateert uit juni 2021. Eerder is toegezegd dat deze met de Voorjaarsnota 2025 zou worden herzien.²⁴
- De gemeente raamt een tekort van € 2,5 mln. in 2029 voor cilinder 5 van de RIM die vervangingsinvesteringen dekt. De toelichting stelt dat sommige investeringen vertraging op zullen lopen en dat de kans gering is dat dit tekort zich daadwerkelijk zal voordoen. In het programma staat uitsluitend dat (vervangings) onderhoud op tijd en op basis van de vastgestelde nota's wordt uitgevoerd.

2-3 wie zijn daarbij betrokken?

In hoeverre betrokken partijen nodig zijn om de doelen te bereiken is onduidelijk.

- Het programma benoemt één verbonden partij, namelijk Stedin Groep N.V. Het is onduidelijk waarom het Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE) BV – waar de gemeente Rotterdam 50,6% van de aandelen bezit – niet wordt genoemd onder de verbonden partijen in het programma Beheer van de stad, maar enkel in de algemene paragraaf Verbonden partijen.
- In de bestuurlijke hoofdlijnen staat dat er in de hoofdstructuren samenwerking is met partners zoals de waterschappen, Waterbedrijf Evides en netbeheerder Stedin. Het is op basis van de begroting niet duidelijk wat dit betekent.
- Andere partijen worden enkel benoemd bij doelen die niet behaald dreigen te worden en niet bij doelen die wel behaald worden. Zo staat er met betrekking tot de 50 klimaatprojecten dat de voorbereiding van de uitvoering van buitenruimteprojecten maanden langer duurt doordat er meerdere partijen bij betrokken zijn. Met betrekking tot de extra watertappunten – waarvan er in 2025 acht van de tien zijn gerealiseerd – staat er dat Evides de uitvoerende partij is.

2-4 wat mag dat kosten?

De financiële paragraaf wordt slechts ten dele gekoppeld aan acties en doelen.

- De paragraaf licht toe dat de lasten kosten omvatten voor afvalinzameling, reiniging, archeologie, begraven en cremieren, vervoer en materieel, wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, water, groen, riolen, gemalen en het ruimen van ontplofbare oorlogsresten. Niet voor al deze kostenposten zijn in de begroting doelen en acties geformuleerd.
- De toelichting op het meerjarige financiële verloop in deze paragraaf is ongewijzigd ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025. De lasten nemen in 2026 zo'n 14,5 mln. euro toe ten opzichte van 2025. Dit komt voornamelijk door hogere kapitaallasten (9 mln. euro).
- Uit de doelen blijkt dat het programma 'Beheer van de stad' op verschillende onderdelen meer beoogt te doen. Zo stelt de begroting dat de gemeente met verhoogde inzet in de wijken van het college target naastplaatsingen sneller wil opruimen. Uit de financiële paragraaf blijkt niet hoe dit gedekt wordt.

²³ College van B&W, "Schoonoffensief," gemeenteraad Rotterdam (Collegebrief, 25bb0007813, 30 september 2025).

²⁴ Gemeente Rotterdam, *Nota onderhoud kapitaalgoederen*.

- In de financiële bijstellingen wordt toegelicht dat het beprijzen van tijdelijke verkeersmaatregelen niet kan worden ingevoerd in 2026 en dat de extra baten dus niet worden gerealiseerd. Het wegvallen van deze baten worden in de begroting gecompenseerd. Uit deze toelichting wordt niet duidelijk waar de dekking vandaan komt en waarom de betreffende raming niet structureel dient te worden bijgesteld.
- De afgelopen jaren viel het saldo van het programma Beheer van de stad negatiever uit dan begroot. Dat werd voornamelijk veroorzaakt door lasten die hoger uitvielen dan begroot. Tabel b3 geeft een verschilanalyse.

Tabel b3: begrote en gerealiseerde lasten (ex reserves) programma 'Beheer van de stad' (in € mln.)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
begroting	422.086	444.229	496.292	524.455	551.568	564.063	570.970	572.724
realisatie	442.529	485.111	528.320	536.988				
<i>verschil</i>	<i>4,8%</i>	<i>9,2%</i>	<i>6,5%</i>	<i>2,4%</i>				

Bron: Eigen berekening op basis van Jaarrekening 2022, 2023, 2024 en Begroting 2026.

bijlage 3 analyse programma Volksgezondheid

Deze bijlage geeft een overzicht van de zaken die de rekenkamer bij het doornemen van het programma Volksgezondheid zijn opgevallen. De bijlage is opgedeeld in vier paragrafen: één paragraaf voor iedere w-vraag.

3-1 wat willen we bereiken?

De begroting bevat doelen op verschillende terreinen van de volksgezondheid, zoals de leefomgeving, de leefstijl, verschillen in gezondheid tussen groepen en het voorkomen van infecties. Er wordt ook verwezen naar het programma 'Gezonder010', waarin specifiekere doelstellingen staan.²⁵

Doelen zijn abstract en niet concreet geformuleerd.

- De gemeente stelt in de bestuurlijke hoofdlijnen van het programma Volksgezondheid te werken aan een gezonde leefstijl waaronder 'gezond gewicht, minder roken, minder alcohol en betere mentale gezondheid.'²⁶ Het is onduidelijk welke procentuele afnames de gemeente beoogt en wanneer deze bereikt dienen te worden.
- De programmabeschrijving stelt tot doel dat 'Rotterdammers van jong tot oud, ongeacht hun achtergrond, buurt of sociaaleconomische status kunnen een gezond en actief leven leiden.'²⁷ Wat 'achtergrond' en 'gezond en actief leven' betekent, is niet duidelijk.
- Een doelt luidt dat de gemeente de 'gezondheid bevordert, beschermt en bewaakt van alle mensen in de regio Rotterdam-Rijnmond, met speciale aandacht voor mensen in kwetsbare situaties'.²⁸ Het is niet duidelijk wat met 'bevordert, beschermt en bewaakt', 'gezondheid', en 'mensen in kwetsbare situaties' bedoeld wordt.
- De Begroting 2026 verwijst naar de nota 'Gezonder 010'. In deze nota staat als hoofddoelstelling 'De ervaren gezondheid onder Rotterdammers neemt toe en nadert het landelijk gemiddelde in 2040'.²⁹ Het is de rekenkamer niet duidelijk wat het 'naderen van het landelijk gemiddelde' precies betekent, en wanneer dat doel behaald is.
- In de begroting 2026 noemt de gemeente doelstellingen voor 2040 op het gebied van ervaren gezondheid, gezonde levensjaren en gezondheidsverschillen.³⁰ Er zijn geen tussenliggende doelstellingen waarmee vóór 2040 in beeld blijft of Rotterdam goed op weg is naar dit doel of niet.

²⁵ Gemeente Rotterdam, *Gezonder010: Gezondheidsaanpak Rotterdam 2024+*, 18 maart 2024. ([link](#))

²⁶ Begroting 2026, p. 173. ([link](#))

²⁹ Begroting 2026, p.174. ([link](#))

²⁸ Begroting 2026, p.175. ([link](#))

²⁹ Gemeente Rotterdam, *Gezonder010: Gezondheidsaanpak Rotterdam 2024+*, p.11 ([link](#))

³² Begroting 2026, p.174. ([link](#))

Prestatie-indicatoren om doelen te meten kennen beperkingen.

- Informatie over het huidige percentage overgewicht, roken, overmatige alcoholconsumptie en psychische problemen ontbreekt, ook in de voortgangsrapportage.³¹ Dit terwijl zulke gegevens wel beschikbaar zijn vanuit de Gezondheidsmonitor. Hierdoor is het niet duidelijk of het goed of slecht gaat met de gezondheid van Rotterdammers en hoeveel beter het moet om een bepaald streefpercentage (bijvoorbeeld het gewenst maximaal percentage overgewicht) te halen.
- Monitoring van activiteiten vindt plaats door middel van aparte evaluaties van bereik, impact en waardering. Uit de laatste voortgangsrapportage blijkt dat zulke evaluaties vooral bestaan uit verslaglegging en waardering, en dat impact lastig te kwantificeren is.³²
- Een deel van de prestatie-indicatoren is te laat beschikbaar. Zo wordt de Gezondheidsmonitor gebruikt om prestaties te meten, maar nieuwe data van de gezondheidsmonitor zijn eens in de vier jaar beschikbaar en de nieuwste data zijn pas in 2029 beschikbaar.³³ Tot 2029 is het niet duidelijk wat de progressie is bij de gestelde doelen, en zo nee, of extra maatregelen in de tussentijd nodig zijn.

3-2 wat gaan we daarvoor doen?

Van sommige akkoorden is al duidelijk dat deze niet voldoende zijn om de doelen in datzelfde akkoord te halen. Een reflectie hierop ontbreekt. Een voorbeeld hiervan is het Nationaal Preventie Akkoord, waarvan het RIVM concludeerde dat de maatregelen in dat akkoord onvoldoende zijn om de doelen in datzelfde akkoord te halen.³⁴ Hiermee zijn de maatregelen niet voldoende in lijn met de doelstellingen. Het is hiermee onduidelijk of er aanvullende acties wenselijk zijn om de doelen in zulke akkoorden te halen.

Uit de toelichting valt onvoldoende op te maken hoe de inzet in 2026 verandert.

- De begroting beschrijft een mazelenuitbraak en de aanpak ervan door de GGD in de eerste helft van 2025. Er wordt niet duidelijk gemaakt in hoeverre dit gevolgen heeft voor de begroting van 2026.
- De begroting beschrijft dat de gemeente werkt verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en leefstijl door onder andere het stimuleren van lopen, wandelen, het nemen van maatregelen tegen hitte en UV- straling.³⁵ Het is onduidelijk in hoeverre deze acties in 2026 verschillen van 2025.
- De begroting beschrijft dat “de nieuwe sportregisseurs bewegen en gezondheid zorgen voor een betere doorstroom van mensen naar het sport- en beweegaanbod”.³⁶ Op basis van de begroting is onduidelijk hoeveel nieuwe sportregisseurs in 2026 zullen beginnen en hoe zij dit doel zullen bereiken.

²⁸ GGD Rotterdam, *Voortgangsrapportage Gezonder 010 2024*, 28 Maart 2025. ([link](#))

³³ GGD Rotterdam, *Voortgangsrapportage Gezonder 010 2024*, 28 Maart 2025, p.32. ([link](#))

³³ De Gezondheidsmonitor is onderzoek van de GGD'en, GGD GHOR Nederland, het RIVM en CBS om de gezondheid van Nederlanders in kaart te brengen.

³⁴ RIVM, *Quickscan mogelijke impact nationaal preventieakkoord*, 23 november 2018. ([link](#))

³² Begroting 2026, p.174. ([link](#))

³² Begroting 2026, p.174. ([link](#))

3-3 wie zijn daarbij betrokken?

In hoeverre betrokken partijen nodig zijn om de doelen te bereiken is onduidelijk.

- De GGD en CJG Rijnmond worden genoemd bij het kopje 'Verbonden Partijen'.
- Andere betrokken partijen, zoals het Centrum Seksueel Geweld en de Veiligheidsregio worden genoemd in relatie tot specifieke taken in de doelenbomen. Een uitgebreider overzicht van betrokken partijen is opgenomen in de nota 'Gezonder010'.

3-4 wat mag het kosten?

Er wordt niet toegelicht waarom de lasten minder dalen dan de baten.

- De lasten dalen in 2206 met € 8 mln. en de baten dalen met € 11 mln. Er wordt alleen toegelicht in het programma Volksgezondheid dat de baten met name afnemen door dalingen in verschillende Rijksbijdragen.³⁷

Het effect van lagere lasten op doelen en maatregelen wordt niet uitgelegd.

- De afname van de lasten van 11% is substantieel. Daarom is het belangrijk om aan te geven of met 11% minder middelen dezelfde doelen en activiteiten in stand blijven. Als de doelen en activiteiten aangepast worden, is het belangrijk om uit te leggen *hoe* deze precies aangepast worden.
- Er wordt gesteld dat de baten en lasten met € 0,1 mln. verlaagd zijn voor het uitvoeren van advisering, vaccinaties, en controles na een besmettingsaccident. Het is niet navolgbaar wat deze mindere middelen in 2026 betekenen voor de doelstellingen en activiteiten.

³⁷ Specifiek de rijksbijdrage voor gezondheidsbevordering, de rijksbijdrage voor versterking infectieziektebestrijding en de specifieke uitkering Covid-19 vaccinatie.

bijlage 4 financiële kengetallen

Tabel b4: financiële kengetallen, definities en normwaarden

financieel kengetal	definitie	normwaarden
reguliere exploitatieruimte	verschil tussen lasten en baten	De raad dient erop toe te zien dat de begroting reëel in evenwicht is. ^a
structurele exploitatieruimte	verschil tussen structurele lasten en baten (incl. toevoegingen) ten opzichte van de totale baten.	>0%: minst risicovol =0%: neutraal <0%: meest risicovol ^b
weerstandsratio	algemene reserve en risico reserves ten opzichte van totaal geschat risico	>2,0: A (uitstekend) 1,4-1,9: B (ruim voldoende) 1,0-1,4: C (voldoende) 0,8-1,0: D (matig) 0,6-0,8: E (onvoldoende) <0,6: F (ruim onvoldoende) ^{bc}
solvabiliteitsratio	eigen vermogen ten opzichte van de totale passiva	>50%: minst risicovol 20-50%: neutraal <20%: meest risicovol ^b
belastingcapaciteit	percentage lokale lastendruk in de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde	<95%: minst risicovol 95-105%: neutraal >105%: meest risicovol ^b
netto schuldquote	schuldenlast ten opzichten van de totale baten exclusief mutaties reserve	<90%: minst risicovol 90-130%: neutraal >130%: meest risicovol ^b
netto schuldquote (gecorrigeerd)	schuldenlast, gecorrigeerd voor verstrekte leningen ten opzichte van de totale baten exclusief mutaties reserve	<90%: minst risicovol 90-130%: neutraal >130%: meest risicovol ^b
kasgeldlimiet	kortlopende schuld ten opzichte van het begrotingstotaal	>8,5%: onvoldoende ^d
reterisiconorm	som van aflossingen en renteherzieningen ten opzichte van het begrotingstotaalkas	>20%: onvoldoende ^d
EMU-saldo	percentage dat een gemeente in een jaar meer uit gaat teven of ontvangen op basis van reële transacties	<-3,4% c.q. <-€ 247,4 mln.: onvoldoende ^e
kapitaallastenratio	rente- en afschrijvingslasten ten opzichte van totale baten (excl. reserves)	Geen norm

grondexploitatie	boekwaarde van grondexploitaties ten	<20%: minst risicovol
	opzichte van totale baten van gemeente	20-35%: neutraal
	(excl. mutatie reserves)	>35%: meest risicovol ^b

Noten:

- ^a Gemeentewet, BWBR0005416, art. 189 (2025). ([link](#))
- ^b Provincie Zuid-Holland, *Gemeenschappelijk financieel toezichtkader GTK 2020*, (Den Haag: 2019), p. 24-25. ([link](#))
- ^c De gemeente Rotterdam stuurt op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0.
- ^d Wet Financiering Decentrale Overheden, BWBR0012075, art. 2 en 4 (2009). ([link](#))
- ^e Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Septemercirculaire Gemeentefonds 2025* (Den Haag: 2025), p. 32 en p. 97. ([link](#))

bijlage 5 cijfers bij figuren

Deze bijlage geeft de achterliggende cijfers en berekeningen bij de in de brief opgenomen figuren.

Tabel b5: verschil in financiële kengetallen tussen Voorjaarsnota 2025 en Begroting 2026 (Figuur 1)

		2026	2027	2028	2029
netto schuldquote (gecorrigeerd)	Voorjaarsnota 2025	53,5%	61,1%	62,4%	60,4%
	Begroting 2026	52,1%	63,2%	65,6%	63,4%
	<i>verschil</i>	<i>-1,4%</i>	<i>2,1%</i>	<i>3,2%</i>	<i>3,0%</i>
solvabiliteitsratio	Voorjaarsnota 2025	42,4%	41,5%	42,5%	44,4%
	Begroting 2026	41,8%	39,8%	40,5%	42,3%
	<i>verschil</i>	<i>-0,6%</i>	<i>-1,7%</i>	<i>-2,0%</i>	<i>-2,1%</i>
structureel exploitatiesaldo	Voorjaarsnota 2025	0,3%	3,0%	4,0%	3,3%
	Begroting 2026	-1,0%	2,6%	3,8%	3,4%
	<i>verschil</i>	<i>-1,3%</i>	<i>-0,4%</i>	<i>-0,2%</i>	<i>0,1%</i>
grondexploitatie	Voorjaarsnota 2025	-1,4%	-1,2%	-2,4%	-3,7%
	Begroting 2026	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
	<i>verschil</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,1%</i>

Noot: eigen berekening op basis van Voorjaarsnota 2025, p.472 ([link](#)) en Begroting 2026, p. 456 ([link](#)).

Tabel b6: belastingcapaciteit volgens de nieuwe rekenmethode en de oude rekenmethode (Figuur 2)

	2023	2024	2025	2026
oude methode	101%	109%	109%	106%*
nieuwe methode	97%	103%	102%	NB
<i>verschil</i>	<i>-4%</i>	<i>-6%</i>	<i>-7%</i>	

Noot: **groen** meest wenselijke niveau; **zwart** neutraal niveau; **rood** minst wenselijke niveau. Bron: Voorjaarsnota 2025, p. 473 ([link](#)) en Begroting 2026, p. 457 ([link](#)). 2026 op basis van eigen berekening.

Tabel b7: verschil structureel exploitatiesaldo meerjarenramingen en huidige begroting (Figuur 3)

	2023	2024	2025	2026
laatste meerjarenraming	0,5%	2,8%	1,5%	0,9%
huidige begroting	-0,4%	-1,8%	-0,7%	-1,0%
<i>verschil</i>	<i>-0,9%</i>	<i>-4,6%</i>	<i>-2,2%</i>	<i>-1,9%</i>

Noot: "Laatste meerjarenraming" geeft het structurele exploitatiesaldo in de begroting 2022 voor 2023, in de begroting 2023 voor 2024 enzovoorts. Voor onderliggende cijfers. Bron: Begrotingen 2022 t/m 2026